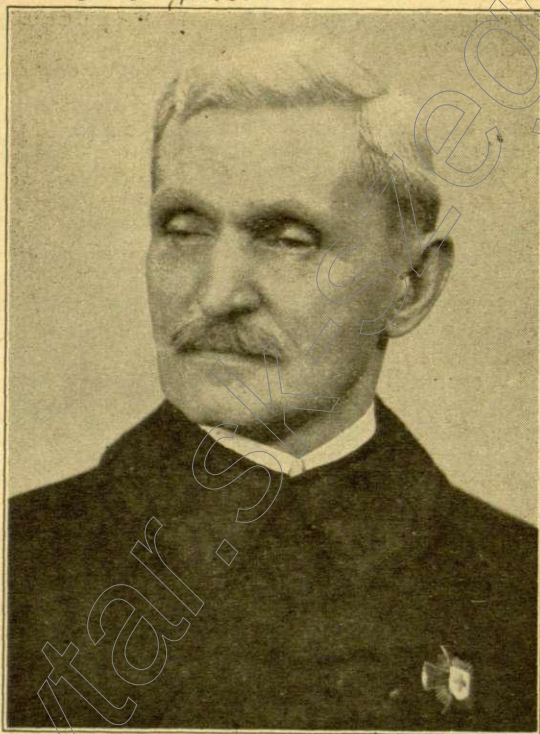

DR. KALASSAY SÁNDOR

1869 July 10 - + May 2 - 1950 - Chicago, Ill.
Emőd, Borsodm

Megvan a szépsége minden évszaknak, minden napszaknak. Most gyönyörködtünk a tavaszi reggelek tündöklő pompában, ígéretekkel tele ígértében. Majd eljön a dél szaka, a nyár és vele a munka és az életáldás minden forró öröme. Aztán lassan alkonyba hanyatlik a nap és az év; gyümölcsseit meghozta már a fa; lombja sárgulva készül a téli álomhoz. De nézd, mielőtt lehullana: arany színbe öltözteti Valaki; a lemenő nap is sugárkoronát von a feje körül; soha nem volt gazdagabb a színe, ékeesebb a ragyogása, mint ezekben az őszi alkonyatokban.

Pünköst van. Az az ünnep, amikor ez volt az volt az első prédikáció textusa: "Ifjaitok látomásokat látnak és véneitek álmokat álmodnak." Sok ifju jött erre a földre látomásokkal, de nem mindegyiknek adta meg az Isten, hogy azokat valóra váltva láthassa, hanem csak azoknak, akik még vén korukban is tudnak álmokat álmodni.

Az Amerikába jött magyar lelkészek legelső csapatából kétségtelenül a Kalassay Sándor alakja emelkedik legmagasabbra. Senki másnak nem volt annyi látomása, senki másnak nem volt annyi alkalma ezeknek a látomásoknak a megvalósítása érdekében uttörő munkát végezni. Most, amikor élete alkonyán a lemenő nap aránsugari teszik fejére a jól megérdemelt elismerés tündöklő ko-

ronáját: álmélkodva állunk még e triszteletes fa előtt. Valóban gazdag termést hozott! Valóban nagy utat tett meg! A Tudományos Akadémia Kazinczy-díjjának aranyait boldogan szorongató sárospataki kis gimnázista dehogy is gondolta volna, hogy a világ minden égtájára elbujdosott magyarok legnagyobb csapatának lesz a legelső vátesze: látomásokat látó papja, Isten akaratát hordozó prófétája, aki a Bodrog vize mellől a messze napnyugat Mória-hegyére kerül. Mielőtt még ez Nébo hegyévé változnék számára: illő, hogy eléje járuljunk és addig tegyünk neki tisztességet, amíg ezzel örömet szerezhetünk neki, aki oly sok drága értékkel szaporította meg a mi bujdosó életünket.

A Református Egyesület konvenciója van; nem is lehetne szebb alkalom ráemlékeznünk, hogy az ő cikkében szólalt meg először az Egyesület gondolata. Az ő fáradozása hozta létre az első magyar egyházmegyét Amerikában; ő volt kezdettől fogva prófétája a magyar egyházkerületnek is. Ő indítja meg a nyári magyar iskolát; ő szervez meg Pittsburgh környékén egy sereg egyházat. Ő alapítja meg az első magyar református ujságot Amerikában; ő írja az első amerikai magyar színművet, az első magyar tankönyvet, ő szerkeszti az első naptárunkat, ő válik első történetírónká. Árvaházunkban ő az első árva-

atya, aggmenházunkban az első felügyelő. Csoda-e, ha abban is első volt lelkészeink között, hogy ő kapott először Vöröskereszt-kitüntetést Magyarországból?! Most pedig az ujhaza koronázza meg, amikor egyházunk egyik főiskolája, a Miszsiói Ház, doktori talárba öltözteti. Isten napja aranyba vonja áldott gyümölcsfájának sárguló lombjait...

Boldogan köszönti az ünnepeltet lapunk is, melynek éveken keresztül szerkesztője és egész fennállása alatt talán leghüségesebb munkatársa volt. Minden olvasónkkal és az egész amerikai magyar lelkészi karral, valamint az őt mindenfelé ismerő és tisztelő amerikai magyar reformátusok egész seregével együtt azt a jókívánságot küldjük hozzá ezen a kedves ünnepen, hogy engedje meg neki a jóságos Isten, akinek oly hoszsú és gazdag életén keresztül volt hűséges szolgálója, hogy e mostani kitüntetésének még számos esztendőn keresztül örvendezhessen jó erőben és egészségben!

Kérésünkre az ünnepelt a következőkben állította össze életrajzi adatait:

Kalassay Sándor született Emődön, Borsod-megyében, 1869. július 10-én. Pártfogója Tóth Dániel alsó-borsodi esperes, miskolci lelkész segítségével került be a **sárospataki főiskolába**, ahol csakhamar az első tanulók közé küzdötte fel magát s nyolcadik gimnázista korában megnyerte a **Magyar Tudományos Akadémia Kazinczy-díját**, öt darab aranyat. Elsőségét a teológiai akadémián is megtartotta, amikor Mocsáry Pálnak tutora volt. Mint teológus, több pályadíjat nyert s 1894-ben, az első lelkészképesítő vizsgálat letétele után segédtanár lett a bibliafordító Radácsy György mellett s mint ilyen az első éves teológusoknak a zsidó és görög nyelvet tanította; ugyanakkor mint **segéd-könyvtárnok** Színnyei Gerzson főkönyvtáros mellett hasznos munkát végezett.

1895 nyarán, amikor már a második lelkészképesítő vizsgát is letette, P. Nagy Gusztávnak, a sárospataki főiskola nagynevű tanárának a felszólítására, akit viszont Moody András budapesti skót lelkész keresett fel amerikai felhívás folytán, **elfogadta** a Reformed Church in the United States belmissziói tanácsának a **meghívását Mount Carmelbe**. 1895 augusztus 25-én lépett házasságra **Abaházy Erzsébettel**, akivel még ezen a napon elutazott, hogy minél hamarabb elfoglalja a fent nevezett lelkészi állást. A házasságkötés óta lefolyt hosszú idő alatt a nagy utra vállalkozó menyasszony volt életének a leghűségesebb munkatársa, aki nemcsak a család-fenntartás gondjaiban osztozkodott, hanem az egyházi munkából reá eső részt is szívesen hordozta. Isten ezt a házasságot nyolc gyermekkel áldotta meg s ma már mindegyik gyermek elhelyezkedett az életben.

Amerikába 1895 szeptember 10-én érkeztek meg a new yorki egyháznak első lelkészével Demeter Bertalannal s ugyanezen hó 15-én tartották az első magyar nyelvű Istentiszteletet New Yorkban, ahová Ferenczy Ferenc pittsburghi lelkész ment eléjük, hogy őket új állásukba beiktassa. Kalassay Sándor szeptember 22-én foglalta el mount carmeli lelkészi állását s minden gondját arra fordította, hogy megtanulja hívei nagyobb részének a nyelvét, a tót nyelvet. Itt írta meg azt a cikkét, mely Egyesületünk megalapítására vezetett, mert ennek a cikknek a hatása alatt alakult meg az ő elgondolása alapján 1896 július 5-én az **Amerikai Magyar Református Egyesület**.

Ennek a trentoni alakuló-gyűlésén

ismerkedett meg Szabó Pállal, a bridgeporti egyháznak a gondnokával, aki az egyháztanács nevében 1896 szeptember 22-ére meghívta egyházába, ahol a gyülekezet azonnal lelkészévé választotta meg. **Bridgeporton, Conn., két** esztendeig munkálkodott s megépítette az első kicsiny templomot és lelkészlakást. Itt kezdette meg 1897 nyarán a gyermekek magyar nyelvű oktatása céljából a **nyári szünidei magyar iskolát**. E nemű kezdeményezése első volt az amerikai egyházi életben.

Mikor Konyha Pál pittsburghi lelkész visszament Magyarországra, a **pittsburghi gyülekezet** hívta meg lelkészül. Lelkeszi állását itt 1903 október első vasárnapján foglalta el. Átvette az épülőfélben lévő templom és lelkészlakás építésének vezetését s az építkezéssel együtt járó nehéz pénzügyi gondokat. A nagy környék kiszolgálására új rendszert vezetett be. Nem azt várta, hogy a környék magyar református népe Pittsburghba menjen templomba, hanem ő kereste fel az egyes telepek magyar reformátusságát s leányegyházakká szervezte őket. Több mint 15 esztendőn keresztül minden vasárnap három különböző helyen tartott Istentiszteleteket. Természetes, hogy a nagy vidék minden nagyobb magyar megmozdulásából kivette a maga osztályrészét.

Pittsburghban 1921 július elsejéig maradt, amikor elfogadta az általa alapított **Református Árvaháznak a vezetését**. Ezt a munkát tíz esztendőn keresztül végezte. 1931-ben a Református Egyesület megbízta az Aggmenháznak a vezetésével. Mikor pedig 1935-ben az Egyesület közgyűlése megszervezte az **aggmenházi felügyelői állást**, erre őt választották meg. Isten kegyelméből ma is ebben a munkakörben működik.

A Református Egyesület történetéből kitűnik, hogy ő volt a Református Egyesület kezdeményezője; ő volt annak **első jegyzője** is, 1899-ig. Ő látta be legelőször, hogy ha tagokat akar szerezni az Egyesület, akkor fel kell használnia a sajtót. Miután az akkori lapok nem adták meg

a kellő támogatást, Nyitray Emilnek, az Egyesület első elnökének a segítségével **megalapította az ŐR-ALLÓT**, az első magyar református ujságot Amerikában s azt 1899 végéig **szerkesztette**. Majd amikor ennek a lapnak a megszűnése után, 1900 augusztus 15-én megindult az AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUSOK LAPJA, ennek előbb munkatársa, 1901 augusztustól kezdve pedig **szerkesztője és kiadója lett**, minden szellemi, lelki és anyagi erejével dolgozott ennek a lapnak az érdekében egész 1907 március végéig, amikor a lap a presbiteriánus és református egyházak kiadó-tanácsainak a tulajdonába ment át. Ekkor megalapította a **Pittsburghi Híradó** című ujságot, mely pár év múlva Tarkányi Bélának a kezébe került.

1908-ban a rá nehezedő nagy terhekre tekintettel a pittsburghi gyülekezet elfogadta a magyarországi református egyház segítő-jobbját; a gyülekezettel együtt természetesen ő is átment a magyarországi egyház amerikai egyházmegyéjébe. Mikor az egyházmegye két részre oszlása után a nyugati egyházmegye esperesévé választott Csutoros Elek visszatért Magyarországra, az egyházmegye gyülekezetei szavazattöbbséggel őt választották meg **esperessé**. Ez állásában megmaradt 1923-ig, amikor a nyugati egyházmegye egyetlen gyülekezetnek a kivételével belépett a Reformed Church kebelébe. **Ő vezette azokat a tárgyalásokat**, amelyek lehetővé tették, hogy a magyar egyházmegyek nem szüntek meg, hanem mint egyházmegyek munkálkodhattak tovább az új körülmények között is.

Bokros teendői között is ráért **irodalommal** foglalkozni. Mint lapszerkesztő tömérdek cikket írt nemcsak a saját lapjaiba, hanem más magyar lapokba is. Ő írta az **első amerikai magyar színművet**, 1898-ban; ennek címe: Az Igaz Győzelem. Majd amerikai magyar tárgyú színművet írt A Sztrájk cím alatt. Mindakettőt sok helyen előadták Magyar-Amerikában. Ő szerkesztette az **első magyar tankönyvet** a szünidei magyar isko-

lák részére. Később egy magyar ABC-t készített, majd nagyobb gyermekek részére történelmi olvasókönyvet; összeállított egy vallástevő katechizmust is. Mind ezek a könyvek jó hatással voltak a második nemzedéknek a megtartására.

Mint árvaatya, tíz éven át szerkesztette az Árva-házi Naptárt. Mint aggenházi felügyelő, megírta az árva-háznak tíz éves történetét, 1937-ben pedig kiadta legnagyobb munkájának, **Az Amerikai Magyar Reformátusok Történetének** az első kötetét. Most a második kötetben dolgozik s ha Isten kegyelme megsegíti, úgy ezt a kötetet is kiadja 1940-re az amerikai magyar református munka félszázados évfordulójára.

Közben megírta az **Amerikai Magyar Református Egyesület Történetét** úgy, hogy abba belefoglalta mind azokat a nagy magyar eseményeket, amelyeket az amerikai magyarság átélt, azokat a nagy terveket, amikkel foglalkozott és azokat az eredményeket, amiket elért. Ez a munkája készen van 1923 végéig. Ebben

kész anyagot kap az Egyesület arra az időre, amikor Isten segédelve folytán el fogja érni működésének az ötvenedik évfordulóját. Az Egyesület azonban addig az ideig is nagyon hasznosan alkalmazhatná ezt a történelmi művet terjeszkedésének, a tagszerzésnek a céljaira.

1922-ben a jótékonyság munkamezején folytatott munkálkodásáért megkapta a magyar Vöröskereszt kitüntetését. Kitüntetésre sohasem vágyott. S ha most mégis elfogadja a doktori kitüntetést, azért teszi ezt, mert legkisebb fiának a Collegeból

való graduálását akarja ezzel szebbé és emlékezetesebbé tenni. Más alkalommal semmiképpen nem fogadta volna azt el. Ez a kitüntetés emlékeztető jel lesz legkisebb fiának arra, hogy belevigye életébe a sárossáti főiskola jelszavát:

"Imádkozzál és dolgozzál!"

*

Doktori kitüntetését (D. D.) a plymouthi Mission House Theological Seminary adja, hol ugyanakkor, június 4. napján, graduál Károly nevű fia.

